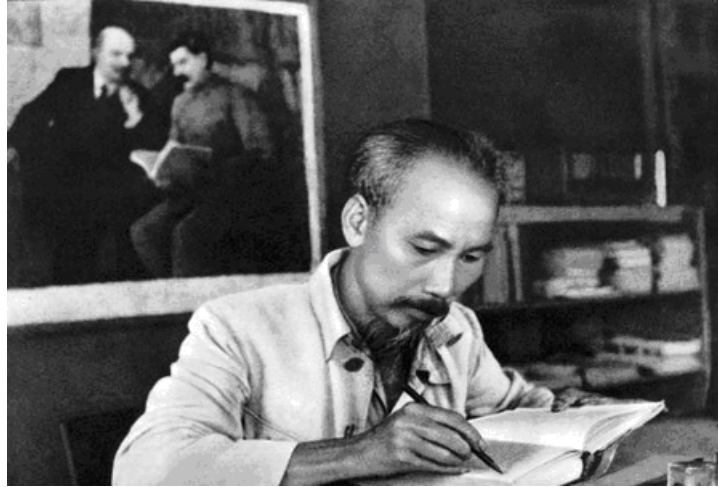

HỘI LIÊN HIỆP PHỤ NỮ VIỆT NAM

TÀI LIỆU
GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG
(Dành cho hội viên, phụ nữ)

Tháng 12/2015

MỘT SỐ CÂU CHUYỆN VỀ BÁC HỒ VỚI PHỤ NỮ

Không có chỗ cho “Bác gái” đứng à?

Ngày 26 tháng 12 năm 1956, Bác Hồ đã tiếp hơn 300 đại biểu phụ nữ Thủ đô tại Phủ Chủ tịch. Họ là những phụ nữ ưu tú, gồm đủ các thành phần: Công nhân, nông dân, trí thức, tiểu thương, học sinh, các tôn giáo, phụ nữ miền Nam tập kết ra Bắc và các gia đình có công với cách mạng. Được đi gặp Bác, ai cũng tươi cười hơn hờ, diện những bộ quần áo đẹp nhất.

Sau khi nói chuyện và căn dặn các đại biểu phụ nữ, Bác vui vẻ chỉ vào những đĩa bánh, những đĩa kẹo bày trên bàn và bảo:

– Các cô ăn bánh, ăn kẹo đi. Cô nào có cháu bé thì mang về cho cháu; có chồng thì mang về cho chồng; có người yêu thì mang về cho người yêu, nói là quà của Bác Hồ.

Được lời của Bác, mọi người phấn khởi chia nhau bánh, kẹo.

- Nào bây giờ Bác cháu ta ra chụp ảnh.

Mọi người cùng kéo cả ra thêm Phủ Chủ tịch. Chị nào, cô nào cũng muốn được đến gần Bác để chụp ảnh. Bác bảo:

– Ai cũng muốn đứng gần Bác cả thì không có chỗ cho “bác gái” đứng à?

Mọi người còn chưa hiểu “bác gái” nào Bác đã kéo bác sĩ Trần Duy Hưng, Chủ tịch thành phố Hà Nội lại bảo: “Bác gái đây!”.

Tất cả mọi người cười vui vẻ. Bác nói tiếp:

– Bây giờ những cô nào đứng phía trước thì ngồi xuống, để những người đứng phía sau được rõ mặt hơn.

Mọi người răm rắp vâng theo lời Bác.

Nhà nhiếp ảnh bấm liền mấy “pô” ảnh. Ai cũng nghĩ: Chụp ảnh xong sẽ được chào Bác ra về. Nhưng đến khi quay lại, Bác đã không đứng đó nữa làm mọi người vô cùng luyến tiếc.

Các chú ấy nói có đúng không?

*Ảnh: Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cán bộ cơ quan
TW Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam ở Việt Bắc, tháng 2/1949*

Chủ nhật trước ngày 2 tháng 9 năm 1958, một số chị em trong cơ quan Thành hội Phụ nữ đã đi phổ sấm sửa cho ngày lễ. Nhưng khu tập thể vẫn đông vui vì hôm đấy không chỉ có các ông chồng về chơi, mà nhiều chị em còn đón cả bố mẹ ở quê ra dự ngày hội lớn ở Thủ đô. Mọi người không ngờ đã được Bác Hồ đến thăm. Xe vừa đỗ, Bác nhanh nhẹn bước xuống. Các chị trong cơ quan mừng quá, ùa ra đón, mời Bác vào phòng khách, nhưng Bác không vào mà nói:

– Không, Bác chưa vào phòng khách. Các cô cứ để Bác đi xem các cô ăn ở thế nào đã.

Bác đi qua sân, qua dãy nhà tập thể xuống thẳng bếp, hỏi thăm việc nấu nướng và khen ngợi chị em cấp dưỡng giữ gìn bếp núc sạch sẽ. Đến thăm nhà trẻ nhưng là ngày nghỉ, các cháu ở nhà, Bác nhìn qua cửa thấy nhà trẻ sạch bong, Bác gật đầu tỏ ý hài lòng. Bác thấy ngoài sân có một số cán bộ nam giới, Bác hỏi anh em:

– Cơ quan phụ nữ sao lại có các chú ở đây?

– Thưa Bác, hôm nay là Chủ nhật, chúng cháu về thăm gia đình ạ!

Bác hỏi lại:

– Các chú chỉ về thăm thôi à? Các chú về phải giúp đỡ các cô ấy việc gì chứ!

– Thưa Bác, chúng cháu có giặt giũ, bế con, dọn dẹp nhà cửa đấy ạ!

Bác quay lại hỏi các chị em:

- Thế nào, các chú ấy nói có đúng không?

– Thưa Bác, đúng ạ!

Tất cả vui vẻ cười rộ lên sung sướng theo cái gật đầu, bằng lòng của Bác. Lúc ấy Bác mới đi vào phòng khách và hỏi thăm sức khỏe, tuổi tác của mấy cụ già, rồi căn dặn các chị em làm việc tốt, riêng với các cô giữ trẻ, Bác nhắc nhở:

– Các cháu là mầm non của Tổ quốc, là tương lai của xã hội, các cô phải trông nom dạy dỗ các cháu cho chu đáo.

Bác đến thăm và nói chuyện với Đại hội Ba đảm đang của phụ nữ Thủ đô

Ảnh: Chủ tịch Hồ Chí Minh trao huy hiệu cho đại biểu có nhiều thành tích tại Đại hội Những người xuất sắc trong phong trào "Ba đảm đang" của phụ nữ Thủ đô ngày 2/12/1965

Đại hội Ba đảm đang của phụ nữ Thủ đô lần thứ nhất, khai mạc rất trọng thể vào tối 1-12-1965 tại hội trường Trường Đảng cao cấp Nguyễn Ái Quốc. Chiều 2-12-1965 (ngày họp thứ 2) vào khoảng 16 giờ, Đại hội vô cùng sung sướng, phấn khởi được đón Bác. Cùng đi với Người có Thủ tướng Phạm Văn Đồng và Anh hùng miền Nam Tạ Thị Kiều. Vừa thấy Bác, cả Hội trường đứng bật dậy, vỗ tay ran như sấm lặn với tiếng reo vô cùng phấn khởi.

– Bác! Bác đến! Bác đến!... Hồ Chủ tịch muôn năm! Hồ Chủ tịch muôn năm!

Sau mấy phút vô cùng sôi nổi, Bác giơ tay ra hiệu (một cử chỉ thường có của Bác) cho Đại hội im lặng, rồi Bác tươi cười chỉ vào chị Kiều và nói:

– Hôm nay, Bác dẫn “cô bé này” đến với Đại hội, các cô, các chú (Đại hội có một số đại biểu là nam giới) có phấn khởi không?

Cả Đại hội vỗ tay rầm rầm xen lẫn tiếng:

– Thưa Bác, có ạ!

Không khí Đại hội thật vô cùng náo nhiệt, sôi nổi. Bác đã kể cho Đại hội nghe về những gương anh hùng của phụ nữ ta trong thời kỳ bí mật, trong cuộc kháng chiến chống Pháp và sự hy sinh anh dũng của chị em miền Nam trong chống Mỹ.

Thật bất ngờ, Bác rút trong túi ra một cột báo của Báo Thủ đô ngày hôm đó, đọc tên bảy bà và chị, xong Bác hỏi:

– Các cô ấy có mặt ở Đại hội này không?

Hội trường lại vang lên:

– Thưa Bác, có ạ!

Bác tươi cười nói:

– Hôm nay, Bác đọc báo thấy có đăng thành tích của bảy cô là công nhân, là nông dân, là giáo viên... Bác rất vui, Bác có mấy chiếc huy hiệu để tặng các cô ấy.

Mọi người sung sướng vỗ tay tưởng làm vỡ phòng họp.

Sau cùng Bác hỏi:

– Các cô có muốn được Bác thưởng Huy hiệu của Bác không?

Cả Hội trường lại phấn khởi trả lời vang lên:

– Thưa Bác, có ạ, có ạ!

Vậy các cô về làm công tác cho tốt, Bác sẽ thưởng!

Cả Hội trường lại vang lên như sấm.

Vào nhầm nhà trẻ

Ở chiến khu Việt Bắc, một lần Bác đến thăm nhà nữ đồng chí Loan, người đã kéo cờ ở Quảng trường Ba Đình ngày 2-9-1945. Vào đến nhà, thấy đồng con nhỏ, Bác nói vui:

–Ồ tưởng đây là nhà cô Loan, hóa ra mình vào nhầm nhà trẻ!

Biết Bác phê bình khéo, chị gượng cười và báo cáo:

– Thưa Bác đây là tiểu đội của vợ chồng cháu đây ạ!

Bác vui vẻ bảo chị tập trung “tiểu đội” cứ lần lượt, bé nhất đứng trước Bác chia kẹo. Chị đang loay hoay sắp xếp đội hình, Bác bảo:

– Tiểu đội trưởng cũng đứng vào hàng chứ!

Bác chia kẹo cho các cháu và chị nữa. Khi đến lượt chị, Bác nói vui:

– Bác khen là cô đã có công nuôi dạy các cháu ngoan.

Bác “Chăm bài” cho một cô giáo

Sáng 17 tháng 9 năm 1958, Bác đến thăm ngót 3.000 thầy giáo, cô giáo của toàn miền Bắc được tập trung về Trường Bồ túc Công nông Trung ương để nghiên cứu tình hình nhiệm vụ của cách mạng và nhiệm vụ của ngành giáo dục.

Bác nói chuyện với các thầy giáo, cô giáo về nghề dạy học, nghề “trồng người”.

Tại buổi nói chuyện này, có một chuyện làm mọi người nhớ mãi và trở thành một kỷ niệm không thể quên. Lúc Bác nói chuyện xong một cô giáo của Trường Lương Ngọc Quyến – Liên khu Việt Bắc lên tặng Bác một món quà nhỏ. Mọi người thấy cô giáo trân trọng tặng Bác một chiếc cặp ba dây. Bác mở ra: Trong cặp có 4 chiếc khăn mùi soa. Bác cầm một chiếc và đọc to những dòng chữ thêu trên khăn. Đó là một bài thơ ngắn. Đọc xong Bác trích ra hai câu và “chăm bài” ngay tại chỗ. Câu thứ nhất: “Bác là ánh sáng quang vinh”, Bác sửa: “Bác là Hồ Chí Minh” ; và câu thứ hai: “Chúng con quyết trí hy sinh” lại được Bác sửa: “Chúng tôi quyết chí hy sinh”. Bác vui vẻ nói: “Quyết chí” mà cô giáo viết sai chính tả thành “Quyết trí”. Cả Hội trường cười vui, làm không khí thân mật, đầm ấm, tình cảm giữa lãnh tụ với nhân dân mà ấm áp như cha con trong nhà.

Gái mà làm anh nuôi à?

Đến thăm một đơn vị bộ đội phòng không, đang giữa câu chuyện với ngót 500 cán bộ, chiến sĩ, Bác hỏi:

– Có anh nuôi ở đây không?

– Có ạ!

– Các cháu lên đây.

Các cô gái ngày thường lấm lem than nôi, thế mà giờ đây lại được Bác Hồ quan tâm, cảm động quá cứ ôm lấy Bác Hồ mà khóc. Bác hỏi vui:

– Các cháu làm gì?

– Chúng cháu làm anh nuôi ạ!

– Gái mà làm anh nuôi à?

Bác cháu bật cười vui vẻ.

Cán bộ nữ phải sát quần chúng

Ảnh: Bác Hồ đi thăm một hợp tác xã ở Nam Định năm 1959

Hội đó anh chị em là cán bộ miền Nam, gồm năm đến sáu ngàn người, tập kết ra miền Bắc được đưa lên nông trường ở Yên Bái, Lào Cai. Do cuộc sống gian khổ, không quen khí hậu miền Bắc nên số đông bị ốm, rồi lại hết việc làm. Với ý nghĩ hai năm sẽ trở về quê hương nay gặp quá nhiều khó khăn, nhiều người bất mãn... Trước tình hình đó, Nhà nước chủ trương lập các khu điều dưỡng cho cán bộ miền Nam... Khi chúng tôi mời Bác về thăm anh em ở các Trại Thường Tín và Thanh Trì thì Bác nhận lời ngay...

Trại xây trên khu đất rộng nên Bác chưa vào hội trường vội, Bác đi một lượt thăm mọi nơi, mọi chỗ ăn chỗ ở, Bác thấy sạch sẽ, vừa ý. Bác hỏi tôi:

- Lúc nào cũng sạch sẽ như thế này à?

- Thưa Bác, vâng ạ!

Sau khi thăm các trại điều dưỡng, bác còn thăm trường Nữ sinh Trưng Vương. Các cháu như đàn ong, quây quanh lôi kéo Bác, Bác thăm mệt, toát cả mồ hôi. Tôi liền ngăn: “Ô, các cháu đi xuống đi, làm thế Bác mệt”. nhưng Bác bảo: “Kệ các cháu”...

Có nhiều dịp được tiếp xúc làm việc gần Bác, tôi thấy Bác rất quan tâm đối với cán bộ miền Nam cũng như đối với phụ nữ. Bác lắng nghe và ân cần chăm sóc thăm hỏi động viên họ, khuyên bảo cán bộ phụ nữ phải đi sát quần chúng, phải biết nấu cơm, phải biết tắm rửa cho trẻ con. Đối với dân, Bác rất tôn trọng, quan tâm đến đời sống, sinh hoạt của nhân dân. Bác sống rất giản dị, thanh đạm.

*(Trích lời kể của bà Lê Minh Hiền
Nguyên Thứ trưởng Bộ Cứu tế nay là Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội)*

Vinh dự được đón Bác Hồ

Ảnh: Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hỏi chị em dân công lao động đào mương chống hạn ở Từ Liêm, Hà Nội, ngày 16/12/1958

... Thấy Bác đứng dưới bóng cây mát, chúng tôi đến vây quanh Bác, đồng chí Bộ trưởng cũng đến đứng gần Bác.

Bác khen:

- Ở đây gọn gàng, sạch sẽ, ngăn nắp thế là tốt. Và Bác hỏi:

- Các cô các chú ở đây đã có “Chi bộ 4 tốt” chưa?

- Dạ thưa Bác, có ạ!

- Ở đây đã có “Chi đoàn thanh niên 4 tốt” chưa?

- Dạ, thưa Bác, có ạ!

- Đảng viên phải gương mẫu, đoàn viên phải đầu tàu. Ở đây các cô các chú lại có phong trào thi đua tốt, tự lực cánh sinh làm được nhiều việc, nhận được lá cờ đầu của ngành Y tế là phải. Nhưng đây mới là thành tích bước đầu. Các cô chú phải khiêm tốn học tập và phát huy thành tích hơn nữa. Các cô các chú phải chữa bệnh bằng nhiều cách. Có thuốc quý chưa đủ, cần cho người bệnh ăn ngon và phù hợp với từng bệnh cũng là liều thuốc quý. Lại cần phải tuyên truyền, giải thích cho đồng bào xung quanh biết giữ gìn vệ sinh. Cần làm cho người bệnh khi khỏi bệnh biết cách phòng bệnh cho mình và cho gia đình mình.

(Trích lời kể bà Trương Thị Minh Tri - Bác sĩ bệnh viện Vân Đình – Hà Tây)

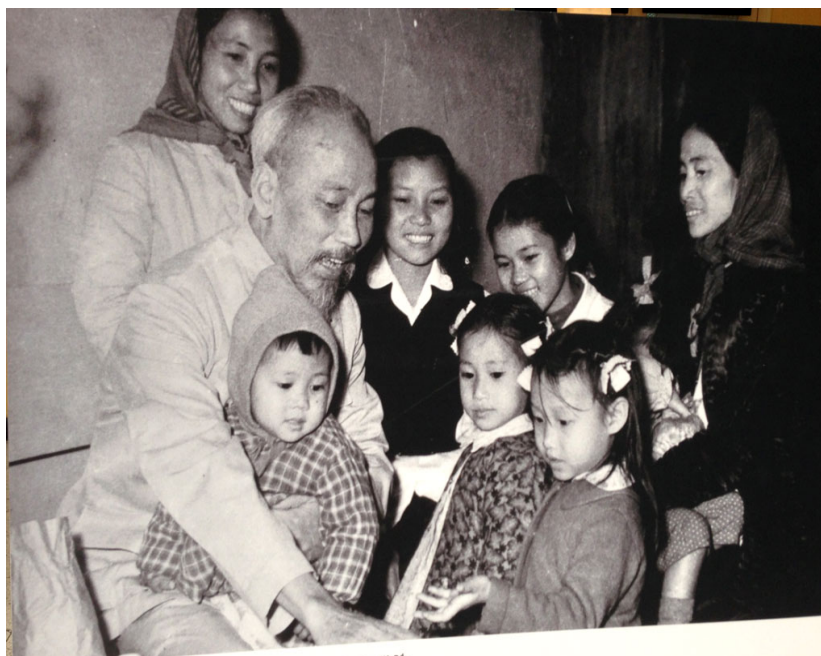
Các cô còn phong kiến thế à?

Đại hội Liên hoan chiến sĩ thi đua toàn quốc đầu tiên, tổ chức ở Việt Bắc hồi tháng 5 năm 1952...

Chiều mát, Bác đến từng tổ chiến sĩ ân cần thăm hỏi, rồi mọi người theo Bác ra một quãng đồi san phẳng để vui chơi tập thể. Hồi đó, phong trào nông tác vũ “son la son” mới gia nhập Chiến khu Việt Bắc. Bác bảo các chiến sĩ: “Các cô, các chú, chiến đấu đã chiến đấu hăng, vui nhộn phải vui nhộn mạnh. Nào, ta nhảy đi!”. Đám thanh niên rất sẵn sàng, nhưng đám thiếu nữ còn sượng sùng ra ý rụt rè... Bác bảo: “Các cô còn phong kiến thế à?”. Được Bác khuyến khích, cả nam lẫn nữ bấy giờ mới cầm tay, nhảy tung bừng giữa dàn nhạc môm: “Son la son...” vang dội cả khu đồi.

(Trích trong sách Bác Hồ sống mãi với chúng ta, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2005, tập 2, tr.53)

Muôn vàn tình thân yêu dành cho các cháu gái

Ảnh: Chủ tịch Hồ Chí Minh ân cần thăm hỏi bà con xã Tam Sơn, Tiên Sơn, Hà Bắc trong dịp Người về thăm và chúc Tết đồng bào, ngày 9/2/1967

Một điều Bác dạy bảo mà suốt đời tôi không bao giờ quên là: “Báo chí là đại biểu cho dư luận, phải giúp Chính phủ đạt được thành công trong các chính sách đối nội đối ngoại. Sau này những lúc tình hình cách mạng có chuyển biến mới, người làm báo phải suy nghĩ nhiều. Câu nói của Bác giúp tôi nhớ tới vị trí và tính chất của báo chí ta. Một lần, Bác hỏi chị Thanh Thủy và tôi: “Các cô đã có con chưa? Các cô đã biết bế con, nuôi con chưa? Làm báo Phụ nữ không phải chỉ nói chính trị suông, giải phóng phụ nữ chung chung mà còn phải hướng dẫn cho

chị em cách nuôi con, dạy con chăm lo việc gia đình. “Chị em trong cơ quan hỏi Bác nhiều điều. Bác trả lời cả những câu hỏi nhỏ nhất nhất: “Tại sao trong họa báo Liên Xô lại thấy ảnh nhiều chị em để tóc dài? Có phải là sau khi vận động phụ nữ cắt tóc ngắn rồi lại phải vận động phụ nữ để tóc dài hay sao?”. Bác trả lời đại ý: Sau Cách mạng Tháng Mười, Liên Xô có rất nhiều khó khăn trong công cuộc bảo vệ và xây dựng cuộc sống mới. Phụ nữ phải đem hết sức mình ra chiến đấu và sản xuất, cho nên chị em ăn mặc giản dị, tóc cũng cắt ngắn để đi lại cho gọn. Bây giờ, chiến tranh thứ hai kết thúc đã nhiều năm, nền kinh tế đã được khôi phục và phát triển, đời sống được nâng cao, phụ nữ đã có thể trang điểm cho thêm đẹp, ai cho rằng để tóc dài đẹp và không vướng víu gì trong sản xuất thì cứ để...”

Năm 1952 có Đại hội liên hoan các anh hùng, chiến sĩ thi đua và cán bộ gương mẫu toàn quốc lần thứ nhất và Hội nghị bàn về chiến tranh du kích. Sau hai cuộc họp lớn đó, mọi người náo nức khen ngợi hai bản báo cáo của anh hùng Nguyễn Thị Chiên và của chị Phạm Thị Nhật, Bí thư chi bộ. Một hôm, Bác đến thăm cơ quan, chị em chúng tôi đều nói đến hai bản báo cáo ấy. Bác hỏi: “Các cô có biết vì sao mà báo cáo của các cô ấy hay không?”. Chị Đinh Thị Cẩm thưa: “Đó là do chị Chiên, chị Nhật đều lặn lội, xông pha nhiều trong thực tiễn chiến đấu cho nên mới nói lên sự thật rất sinh động. Bác vừa cười vừa nói: “Đúng là như thế, nhưng không phải chỉ có thế. Các bản báo cáo ấy hay còn là do không có sự sửa chữa, thêm thắt của nhiều người khác...”. Tôi suy nghĩ rất nhiều. Câu nói ý nhị của Bác nhắc nhở tôi mỗi khi sử dụng hoặc biên tập lại bài của thông tin viên, bạn đọc trong đồng đảo nhân dân, phải luôn luôn cố gắng ghi lại đúng đắn, trung thực những lời nói, những ý nghĩ mộc mạc, giản dị của những con người trong thực tiễn sản xuất và chiến đấu... không thể tùy tiện sửa đổi thêm bớt theo ý nghĩ chủ quan của mình./.

(Những kỷ niệm sâu sắc của phụ nữ Việt Nam với Bác Hồ,

NXB Phụ nữ, 2005, tr.117

Bác Hồ với hai nữ nghệ sĩ quân đội

Nghệ sĩ Kim Ngọc - một giọng ca vàng của Đoàn Ca múa Tổng cục Chính trị - đã nhiều lần được gặp Bác Hồ. Một lần, chị và hai diễn viên Thuỳ Chi, Xuân Đức được vào hát cho Bác nghe. Hát xong, lúc trở về, Bác chia kẹo cho từng người và thơm lên trán mỗi người. Bác nói: “Các cháu chỉ được thơm một cái thôi, Bác còn để dành cho các chiến sĩ của Bác”.

Năm 1957, Đoàn Ca múa Quân đội sang biểu diễn ở Triều Tiên đúng dịp Bác đang thăm nước Cộng hoà dân chủ nhân dân Triều Tiên. Bác tìm ra chỗ Đoàn ở, trên một quả đồi cao. Bác đến để thăm hỏi và động viên đoàn.

Năm 1959, nghệ sĩ Kim Ngọc sinh cháu đầu lòng, thật là một tin vui cho gia đình nghệ sĩ. Sau khi sinh cháu, chị lại được gặp Bác. Vì vừa sinh con nên sức còn yếu, có lúc thấy giọng hát chị đuối dần.

Bác nói với chị: “Cháu vừa sinh nở, người gầy lắm, phải chú ý bồi dưỡng cho mau lại sức”. Chị thưa với Bác là do sức khoẻ kém nên tiếng hát không được như trước. Bác lại bảo: “Thế thì cháu phải đi học thêm về ca nhạc dân tộc... chân

không đến đất, cật không đến trời, thì không ứng dụng đợc đâu...”. Vâng lời Bác, sau đó chị đã xin đi học một lớp dân ca và nhờ đó sức hát lại lên.

Nghệ sĩ Tường Vi - một giọng ca đợc nhiều người yêu mến - kể lại vinh dự đợc gặp Bác nhiều lần. Chị kể:

“ - Tôi cũng có hạnh phúc đợc gặp Bác nhiều lần. Không phải chỉ gặp Bác mỗi khi vào biểu diễn phục vụ chiến sĩ ở tuyến lửa, ở nơi xa về. Những lần ấy Bác đều gọi và vào cho quà. Bác thường hỏi: “Nơi các cháu đi qua, đồng bào có bị đói không” và “Đơn vị các cháu đến, bộ đội có bị ghẻ không?”. Nghe câu hỏi của Bác, tôi càng thấm thía sự quan tâm của Bác đối với mọi người...

Nhiều lần ấy, Bác thường hỏi một câu mà nghệ sĩ Tường Vi và mấy bà mẹ trẻ là diễn viên của Đoàn ca múa Tổng cục Chính trị không thể ngờ tới: “Thế các cháu đi diễn dài ngày thì gửi con cho ai?” Câu hỏi ấy làm cho các chị cảm động đến ứa nước mắt.

Nghệ sĩ Tường Vi kể một câu chuyện rất riêng của mình:

- Lần tôi sinh cháu đầu lòng, không may cháu bị mất. Tôi đau buồn quá đến phát ốm. Không rõ ai đã nói chuyện này với Bác, Bác cho gọi tôi vào. Đợc Bác gọi, tôi mừng quá, vội vào ngay. Bác nhìn tôi hồi lâu rồi bảo: “Thôi, “thua keo này, bày keo khác”. Trông cháu thiếu máu quá, nghỉ hát, bồi dưỡng đã...”

Lần gặp Bác này, tôi càng cảm nhận sâu sắc một điều: Bác quan tâm đến mọi người, đặc biệt là đối với các bà mẹ và trẻ em.

(Trích theo Tạ Hữu Yên: Mênh mông tình thương Hồ Chí Minh, Nxb.Thanh niên, H.2002, tr.37-39)

Bác Hồ với nhân dân và chị em phụ nữ Nghệ An

Trong lần nói chuyện với đại biểu nhân dân Nghệ An dịp về thăm quê ngày 14-6-1957, khi nói đến những thành tích của tỉnh trên lĩnh vực nông nghiệp, Bác nhấn mạnh đến vai trò của chị em phụ nữ, Bác nói: “Tôi muốn nêu một công trạng của chị em phụ nữ tỉnh ta. Đó là phong trào chăn nuôi gia súc”. Bác khen: Phụ nữ Anh Sơn, Nghi Lộc phong trào nổi trội hơn và Bác căn dặn phụ nữ Anh Sơn, Nghi Lộc phải cố gắng hơn nữa, để có kết quả cao hơn, để làm mẫu, làm gương cho chị em khác cùng thi đua. Còn chị em các huyện khác phải thi đua cho kịp với chị em Anh Sơn, Nghi Lộc... Tiếp đó, Bác biểu dương chị Trương Thị Tâm ở Nghĩa Đàn một mình nuôi 300 con gà, 4 con lợn, chị còn làm ruộng, tham gia công tác xã hội, làm tổ trưởng phụ nữ. Bác nói “Đây là một phụ nữ anh hùng... Anh hùng không phải “Đông chinh Tây phạt”, hoặc cứ làm cái gì kỳ khôi xuất chúng. Nuôi đợc nhiều lợn, nhiều gà, tăng gia sản xuất, tiết kiệm, tham gia công tác xã hội tốt, như thế là anh hùng, như thế là chiến sĩ”... “Các chị em ở đây cứ cố gắng thì ai cũng có thể làm anh hùng, chiến sĩ”. Những lời căn dặn của Bác thật cụ thể, nhẹ nhàng mà vô cùng sâu sắc. Làm theo lời Bác để trở thành anh hùng, chiến sĩ không phải chuyện gì quá xa xôi. Mỗi chị em chúng ta hãy làm tốt những việc giản dị, bình thường hàng ngày trong gia đình, thôn xóm, bản làng, cơ quan, đơn vị.

Ngày 9-12-1962, Bác đến thăm Nhà máy Cơ khí Vinh. Nói về những sáng kiến trong cải tiến sản xuất của công nhân nhà máy, Bác hỏi “thế thì các cháu trai có sáng kiến nhiều hơn hay các cháu gái có sáng kiến nhiều hơn?”. Được biết các cháu trai có nhiều sáng kiến hơn, Bác nhẹ nhàng động viên “Các cháu gái phải cố gắng”.

Trong 2 cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ, Bác Hồ nhiều lần gửi thư động viên, khen ngợi các mẹ, các chị phụ nữ Nghệ An đã chịu nhiều hy sinh, đóng góp xương máu, công sức tham gia phục vụ kháng chiến. Ngày 1-5-1949, Bác gửi thư cho Hội mẹ chiến sĩ Liên khu IV, Bác viết: “Các chiến sĩ thì sẵn sàng hy sinh gia đình, hy sinh tính mệnh để giết giặc cứu nước... các bà thì thương yêu săn sóc chiến sĩ như con cháu ruột thịt. Thế là các cụ, các bà cũng trực tiếp tham gia kháng chiến”. Ngày 16-3-1967, Bác gửi thư cho cán bộ và nhân viên nhà thương Nghệ An. Trong thư Bác viết “hầu hết cán bộ và công nhân viên của Nhà thương là phụ nữ... các cô, các cháu đã vượt khó khăn gian khổ, quyết tâm xây dựng một Nhà thương tốt... Bác rất vui lòng khen các cô, các cháu và mong tất cả mọi người đoàn kết tốt và tiến bộ nhiều”.

Chiến tranh phá hoại miền Bắc của đế quốc Mỹ, Nghệ An là điểm nút quan trọng, địch ngày đêm bắn phá ác liệt, nhằm cắt đứt các tuyến đường giao thông, ngăn chặn nguồn tiếp tế từ hậu phương miền Bắc cho chiến trường miền Nam. Các đội thanh niên xung phong Nghệ An đã không quản mưa bom, bão đạn sửa cầu, làm đường, đảm bảo giao thông thông suốt. Ngày 27-1-1969, Bác gửi thư khen ngợi Đội thanh niên xung phong số 333 tỉnh Nghệ An. Bác viết: “Đội phần lớn là các cháu gái đã dũng cảm chiến đấu, tích cực lao động, có nhiều sáng kiến cải tiến kỹ thuật, bảo đảm cầu đường được thông suốt luôn... Các cháu xứng đáng là những thanh niên ưu tú của nhân dân Việt Nam anh hùng”. Bác còn căn dặn: giặc Mỹ đã thua to, nhưng chúng vẫn rất ngoan cố. Vì vậy, các cháu phải nêu cao ý chí chiến đấu, tinh thần cảnh giác cách mạng; luôn luôn đoàn kết, ra sức học tập chính trị, kỹ thuật, văn hoá để ngày càng tiến bộ; đem hết nhiệt tình, tài năng của tuổi trẻ cống hiến thật nhiều cho sự nghiệp chống Mỹ cứu nước.

Bác vừa căn dặn phụ nữ tích cực lao động, chiến đấu nhưng cũng phải cố gắng học tập, nhất là các cháu gái. Nói chuyện với đại biểu nhân dân Nghệ An ngày 14-6-1957, khi biết số lượng học sinh gái ít hơn nhiều hơn so với học sinh trai, Bác đã không vui. Bác nói “Tỉnh ta có 7 vạn học sinh. Thế là khá, nhưng trong đó chỉ có 32 học sinh gái ở cấp III và 865 học sinh gái cấp II là còn ít. Thế thì các cháu gái phải cố gắng, các vị cha mẹ đừng tiếc công mà giữ con gái ở nhà, không cho các cháu đi học”. Đến thăm Trường Sư phạm miền núi Nghệ An (ngày 9-12-1961), Bác hỏi thăm học sinh các dân tộc. Khi Bác hỏi đến các cháu học sinh dân tộc Tày, có một học sinh nam đứng dậy, Bác hỏi: “chỉ có một cháu thôi à? Sao lại không có cháu gái? lần sau phải có cháu gái”

Được tin các cụ, các bà trong Hội Mẹ Chiến sĩ Liên khu IV tuổi đã cao mà vẫn cố gắng học tập, Bác rất xúc động. Bác viết thư động viên: “Nhiều cụ, bà tuy tuổi tác đã cao, vẫn cố gắng học chữ, học làm tính. Thật là đáng kính, đáng quý. Chẳng những các chiến sĩ mà tôi và Chính phủ cũng biết ơn các cụ, các bà”.

Để phụ nữ thật sự tiến bộ, bình đẳng, Bác mong muốn phụ nữ cần cố gắng để góp sức vào mọi công việc, cả trong việc lãnh đạo, quản lý. Trong Di chúc Bác viết vào tháng 5-1968, Người căn dặn: “Đảng, Chính phủ cần phải có kế hoạch

thiết thực để bồi dưỡng, cất nhắc và giúp đỡ để ngày thêm nhiều phụ nữ phụ trách mọi công việc kể cả công việc lãnh đạo. Bản thân phụ nữ thì phải cố gắng vươn lên. Đó là một cuộc cách mạng đưa đến quyền bình đẳng thật sự cho phụ nữ”. Trong thư gửi đồng bào tỉnh nhà vào tháng 8-1949, Bác vui mừng khi biết xã nào cũng có phụ nữ tham gia vào hội đồng nhân dân. Bác viết: “Tôi rất vui lòng rằng xã nào cũng có phụ nữ tham gia hội đồng nhân dân... Phụ nữ phải tham gia chính quyền nhiều hơn và thiết thực hơn nữa...”. Nói chuyện với Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Nghệ An (ngày 8-12-1961), Bác hỏi: Ban Chấp hành Đảng bộ ở đây có tất cả bao nhiêu đồng chí?... “Có mấy đồng chí gái? (“Dạ, 3 đồng chí”). Thế là thế nào? Các đồng chí gái không được 10 phần trăm. Như thế thì đồng chí gái ít quá. Các chú có nhận thấy thế không? Không được một phần mười. Ít quá!”. Tiếp đó, ngày 9-12-1961, nói chuyện với cán bộ và đồng bào tỉnh, Bác nói: Tỉnh ta có hơn 61 vạn phụ nữ, tức là một nửa dân số, là lực lượng lớn trong công cuộc xây dựng Tổ quốc, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tuy vậy, “so với nam giới thì địa vị của phụ nữ trong xã hội còn quá thấp kém. Thí dụ: Ở hội đồng nhân dân các xã, phụ nữ chỉ được 15 phần trăm tổng số đại biểu. Ở các cấp đảng uỷ và chi uỷ có 5 phần trăm là nữ đồng chí”. Để khắc phục tình trạng đó, Bác đề nghị các cấp lãnh đạo quan tâm, tạo điều kiện cho phụ nữ phát triển: “Chúng ta phải có phương pháp đào tạo và giúp đỡ để nâng cao hơn nữa địa vị của phụ nữ”.

Từ kỷ niệm tuổi thơ

Những năm học ở bên Pháp, tôi vẫn luôn luôn hướng về Tổ quốc. Một đêm giao thừa, tất cả anh chị em người Việt Nam tụ tập tại trụ sở đón Tết của quê hương trên đất Pháp...

Tối hôm đó, Bác gặp Việt kiều ở Pari. Anh chị em Việt kiều quây quần xung quanh Bác như những người con tụ lại bên cha già. Trong tình cảm thương yêu rộng lớn, Bác dặn dò tất cả mọi người thế này: “Các cô, các chú phải cố gắng mỗi người học giỏi một nghề, sau này trở về giúp nước nhà, góp phần làm cho dân ta giàu, nước ta mạnh”. Lời dạy của Bác đã trở thành bó đuốc soi đường cho tôi suốt những năm học tập ở xa quê hương.

Giữa năm 1959, tôi thi đỗ bằng thạc sĩ toán học. Nhớ lời Bác, tôi tình nguyện xin về nước phục vụ.

Trong những năm công tác ở Hà Nội, tôi được gặp Bác ba lần, một lần Bác đến thăm Trường Đại học Sư phạm của chúng tôi. Lần thứ hai, vào dịp Tết, tôi được gặp Bác. Trong buổi liên hoan đón năm mới hôm ấy Bác rất vui. Tôi lại được ngồi gần Bác. Bác cười chỉ vào tôi và nói với các đồng chí lãnh đạo ngồi bên cạnh:

- Sao ít phụ nữ thế? Bác muốn phong trào phụ nữ tiến bộ mạnh hơn nữa...

Tôi nghĩ trong đời tôi lúc bé đã được một lần Bác dạy cho cách học, những năm sống xa quê hương, hình ảnh Bác là nguồn động viên tôi khắc phục khó khăn để học tập. Khi trưởng thành lại được Bác săn sóc từ bữa ăn. Tôi là một trong hàng triệu phụ nữ Việt Nam đã được Bác, Đảng, Cách mạng giải phóng và trở thành người có ích, được đem sức lực của mình phục vụ nhân dân, đất nước.

Đối với tôi, không có gì sung sướng hơn là giữ gìn những kỷ niệm về Bác – cái vốn quý báu mà Bác đã trao cho tôi từ khi còn bé. Cái vốn quý đó mỗi ngày càng được nhân lên gấp bội, như cuộc đời tôi, được Bác, Đảng dìu dắt mãi mãi đi trên con đường sáng...

(Trích lời kể của nữ Giáo sư, Tiến sĩ Toán học Hoàng Xuân Sính)

Bác đã dạy tôi yêu thương con trẻ

Vào cuối tháng tư năm 1964, Đại hội Liên hoan Phụ nữ "5 tốt" toàn miền Bắc họp tại Thủ đô. Tất cả đại biểu về dự phần lớn là rất trẻ, nhiều cô còn trẻ hơn con dâu út của tôi, duy chỉ tôi là đầu đã bạc.

Hội trường Ba Đình bữa đó bỗng náo nhiệt hẳn lên khi nghe tin Bác đến.

Bác đến vào giữa lúc họp. Thật quá bất ngờ. Tiếng hô "Bác Hồ muôn năm" vang lên bắt đầu từ những hàng ghế trên cùng, phút chốc loan đi khắp cả phòng họp rộng lớn này. Tôi mừng vui và cảm động đến chảy nước mắt. Nhất là khi Bác lên bàn nói chuyện thân mật, Bác lại nhắc đến tên tôi. Tôi run lên, thú thật tôi không còn tin ở tai mình nữa. Tôi cứ tưởng mình đang nằm mơ! Bên cạnh tôi, cháu Trương Thanh Trúc, diễn viên Đoàn Văn công quân đội ghé sát vào tai tôi nói khẽ: "Mẹ Hoan, Bác nhắc đến tên mẹ!". Lúc đó tôi mới tin là không phải trong mơ, mà là sự thật. Trong đời tôi, đây là một vinh hạnh quá lớn, một điều mà chưa bao giờ tôi dám nghĩ đến. Tôi là một người phụ nữ bình thường ở một khu phố nhỏ, một người thợ thủ công già, thế mà Bác lại quan tâm đến công việc làm của tôi!

Thì ra này giờ tôi mãi ngắm Bác... Giờ đây, tiếng Người vẫn bên tai. Mãi mãi trong đời tôi ghi tạc lời dạy của Người:

"Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là con đường đi đến xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, xây dựng hạnh phúc cho nhân dân, tăng gia là tay phải của hạnh phúc, tiết kiệm là tay trái của hạnh phúc".

Bác giải thích điều thứ 5 trong phong trào "5 tốt" vấn đề xây dựng gia đình nuôi dạy con cái, Bác nói: "Gia đình có nghĩa cũ và nghĩa mới, nghĩa hẹp và nghĩa rộng. Rộng ra nữa là đồng bào cả nước đều là anh em trong một đại gia đình. Ta có câu hát:

“Nhiều điều phủ lấy giá gương

Người trong một nước phải thương nhau cùng”

Rộng hơn nữa chúng ta có đại gia đình xã hội chủ nghĩa:

“Lọ là thân thích ruột rà

Công nông thế giới đều là anh em”.

Đã là đại gia đình, thì sự săn sóc dạy dỗ cũng không chỉ nhằm làm cho con cháu mình khỏe và ngoan. Mà phải cố gắng giúp đỡ cho tất cả các cháu đều ngoan và khỏe. Về việc này chúng ta có những gương mẫu như cụ Lê Thị Hoan (Bác nhắc đến tên tôi). Cụ Hoan đã có công giáo dục mấy chục cháu xấu trở thành

những cháu tốt. Nếu tất cả chị em phụ nữ ta đều cố gắng làm được như cụ Hoan thì chắc rằng con cháu của chúng ta đều sẽ ngoan và tốt.

Hội trường hướng về phía tôi vỗ tay âm vang. Lúc này tôi lúng túng quá, chẳng biết làm gì. Tôi cúi mặt xuống, không dám ngẩng lên. Bác lại căn dặn các cấp Đảng bộ, chính quyền cần thiết thực giúp đỡ phong trào 5 tốt không ngừng tiến lên, để phụ nữ được đóng góp nhiều cho cuộc chống Mỹ cứu nước.

Sau cùng với giọng nói đầm ấm, Bác vui vẻ hỏi:

Già như cụ Hoan, sao cụ Hoan làm được? Tại sao các cô chưa làm được? Thế các cô có làm không?

Mọi người đều đáp:

- Có ạ? Bác lại hỏi:

- Bao giờ làm?

- Dạ, hạp xong về làm ngay.

Làm được bao nhiêu?

- Thưa Bác làm khắp nơi ạ!

Tôi liếc mắt nhìn Bác, thấy Bác gật đầu tỏ vẻ hài lòng.

Thế rồi, Bác bước xuống bục. Các cô trẻ chạy tràn ra cả lối đi để đón Bác. Bỗng chị Hà Quế đi đến chỗ tôi ngồi, chị gọi:

- Cụ Hoan ơi? Cụ Hoan lên gặp Bác.

Lúc đó tôi bàng hoàng cả người. Vừa mừng vui, vừa lo lắng. Tôi cố nhấc bước lên nhưng chân tay cứ run rẩy vì quá mừng. Tôi chưa đi được mấy bước, cũng vừa Bác đến. Bác cầm tay tôi. Luýnh quýnh tôi chẳng biết nói gì, thưa gì.

Nhưng tôi toát mồ hôi, ác một nỗi các anh quay phim lại chĩa những ngọn đèn sáng rực vào phía tôi.

Như biết tôi đang lúng túng. Bác chỉ vào chiếc ghế:

- Cụ ngồi xuống đây

Tôi mạnh dạn ngồi bên cạnh Bác. Bác ân cần thăm hỏi gia đình tôi.

- Cụ ông có khỏe không?

Thưa có ạ!

- Cụ dạy bao nhiêu cháu, các cháu hiện có ngoan không?

Tôi rất kinh ngạc, thề ra mọi việc làm của tôi và của các cháu Bác đều biết. Tôi lần lượt thưa cùng Bác số cháu nơi tôi đỡ đầu có 30 cháu. Đó là những cháu chưa ngoan. Các cháu mắng học, ham chơi bời, trèo cây, đánh nhau, có cháu ăn cắp làm mất trật tự trị an đường phố. Mẹ cha thì buồn phiền, nhà trường lo lắng. Tôi cũng thưa với Bác những khó khăn bước đầu trong việc tập hợp các cháu lại, tổ chức cho các cháu vui chơi, lao động và học tập. Và đến nay tôi đã có một đóng góp nhỏ đã là giáo dục được 180 cháu trở thành những đội viên thiếu

niên tốt, những cháu ngoan của Bác. Có 8 cháu được chọn đến Phủ Chủ tịch liên hoan cùng thiếu nhi Thủ đô, Hè năm 1962. Nhiều cháu đã được đeo Huy hiệu Đoàn.

Bác lại hỏi thêm.

- Các cháu đối với cụ thế nào?

- Rất thương ạ! Chúng đều gọi bằng "bà nội". Và hôm nay các cháu đều cố gắng thực hiện "5 điều Bác Hồ dạy".

Bác nhìn sang phía chị Nguyễn Thị Thập và các đại biểu rồi Bác hỏi tiếp:

- Đảng ủy, chính quyền, đoàn thể có giúp gì cụ không?

- Dạ có ạ!

- Cụ còn nguyện vọng gì nữa không?

Thưa Bác, được gặp Bác, biết Bác khỏe, là điều sung sướng nhất, và ước mong cho miền Nam giải phóng để chị em phụ nữ và đồng bào miền Nam được đón Bác, đó là nguyện vọng duy nhất của tôi, cũng là nguyện vọng của mọi người ạ.

Bác quay sang các đại biểu trẻ, vui cười nói:

- Muốn Bác mạnh khỏe, muốn miền Nam giải phóng, thì phải ra sức thi đua.

Thế là tất cả chúng tôi đều hô to: "Bác Hồ muôn năm?" và cứ vây lấy Người, không muốn rời Người nửa bước.

Hôm ấy về nhà, tôi đem chuyện gặp Bác kể cho các cháu nghe, thuật lại lời dặn dò của Người cho chị em phụ nữ trong khu Hội Phụ nữ Đống Đa. Ai nấy đều vui mừng, nhất là các cháu chưa ngoan phải suy nghĩ nhiều. Tôi cũng lại nói cho mọi người ở khu phố tôi nghe. Lời kêu gọi thi đua của Bác đã được đăng lại trên báo Đảng ngay ngày hôm sau "Trong lúc miền Nam chúng ta đang ra sức thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội, xây dựng đời sống mới thì phụ nữ ở phía bên kia sông Bến Hải đang cùng toàn thể đồng bào miền Nam anh dũng, hy sinh anh dũng chống đế quốc Mỹ cướp nước và bọn Việt gian bán nước. Tôi đề nghị Đại hội hoan hô đồng bào miền Nam anh hùng và chúc đồng bào miền Nam giành nhiều thắng lợi hơn nữa! Chính vì chúng ta đang xây dựng trong hoàn cảnh hòa bình, còn đồng bào miền Nam đang phải ngày đêm chiến đấu nên nhân dân miền Bắc chúng ta cần phải thi đua mỗi người làm việc bằng hai để đền đáp cho đồng bào miền Nam ruột thịt". Thế là thành một cao trào thi đua "vì miền Nam" trong các cháu. Các cháu vừa học vừa làm tăng giờ lấy tiền mua sách, xây dựng tủ sách kết nghĩa với các bạn thiếu niên Huế, Sài Gòn, kết nghĩa anh em và góp tiền mua vũ khí ủng hộ đồng bào miền Nam đánh thắng giặc Mỹ. Nhiều cháu đã trở thành những công nhân, cán bộ trong các cơ quan, xí nghiệp. Nhiều cháu đã lên đường giết giặc, như cháu Quách Văn Long cùng anh em bắn rơi máy bay Mỹ được Bác tặng huy hiệu.

Cháu Phạm Văn Phương, Nguyễn Văn Ý lái xe cho bộ đội pháo binh, cháu Nguyễn Văn Thanh, Nguyễn Văn Thao là học sinh giỏi toàn huyện. Nhiều cháu đi học xa tận các nước đã về làm thợ, làm cán bộ như các cháu Hoàng Đình Nội, Cao Đắc Quý... các cháu cùng chúng tôi có chút ít thành tích nhỏ như vậy là nhờ công ơn dạy bảo của Bác, của Đảng. Và chính Bác là người dạy cho tôi tình

yêu trẻ, cách giáo dục trẻ. Lúc sinh thời, người là "Ông Cù trồng cây giỏi nhất nước". Và cũng vì yêu cây yêu người, Bác đã từng nói "Vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người cho thế hệ mai sau."

"Nhà cháu mà không đến thì đến nhà ai!"

Mùa xuân năm 1962, trời lạnh đến tê tái. Một tháng trước tết, Bác Hồ gọi cục phó Cục Cảnh vệ Phan Văn Xoàn lên giao một nhiệm vụ đặc biệt mà chỉ có hai bác cháu biết: "Chú tìm cho bác một gia đình nghèo nhất ở Hà Nội, bác sẽ đi thăm họ lúc giao thừa!". Tôi có một tháng để đi khắp Hà Nội tìm cho ra một người nghèo nhất.

Hà Nội ngày ấy không giàu, nhưng để tìm ra người "nghèo nhất" vẫn là một thách đố đặc biệt. Tôi liên hệ nhiều nơi, gặp nhiều người vẫn chưa xác định được ai "nghèo nhất". Cho đến một ngày, một anh công an địa bàn gọi bảo tôi thử tới thăm một người phụ nữ gánh nước thuê ở khu vực anh.

Chúng tôi ghé vào một ngõ sâu trên phố Hàng Chĩnh, đó là một ngôi nhà tăm tối, phen liếp tạm bợ, bên trong chỉ có một chiếc giường tre và vài ghế gỗ lán lóc. Bàn thờ lạnh tanh hương khói, mạng nhện bao phủ - dù đang là những ngày giáp tết. Có bốn đứa trẻ đang nằm ngồi vật vạ chờ mẹ mang gạo về. Chúng đói. Chủ ngôi nhà ấy là một người phụ nữ ngoài 40 tuổi, tên Nguyễn Thị Tín, góa chồng. Chị vốn là công nhân thất nghiệp và từ lâu nay sống bằng nghề gánh nước thuê. Với chị, tương lai và sự nghiệp của gia đình chỉ là con số 0.

Tôi báo cáo rằng nhiệm vụ Bác giao tôi đã làm xong. Bác gật đầu.

Tôi giao thừa ấy, như thường lệ, Bác Hồ đi với đại diện Thành ủy Hà Nội thăm vài gia đình trong kế hoạch. Khoảng 11 giờ tối, Bác nháy mắt với tôi ngụ ý: giờ đến chương trình của hai bác cháu mình.

Chúng tôi tách đoàn, gồm năm người: Bác, người thư ký, một cán bộ địa phương, tôi và một vệ sĩ khác - cùng hướng về phố Hàng Chĩnh. Bác mặc áo bông, quần vải gụ, đi dép cao su, đội mũ len đen và quần khắn choàng cổ. Không hóa trang nhưng phải nhìn kỹ một tí mới nhận ra Bác được.

Xe dừng ngoài ngõ cách 200 mét, cả đoàn phải đi bộ vào. Tôi đi trước, gần giờ giao thừa, hương đèn thấp sáng trên mọi bàn thờ. Con hẻm thật vắng và từ đằng xa, tôi thấy bóng chị Tín đang quảy đôi quang gánh đi ngược ra ngoài phố. Ngang mặt, tôi đứng lại và hỏi nhỏ: "Chị Tín phải không?". "Vâng ạ!". "Sắp giao thừa chị còn đi đâu?". "Tôi tranh thủ gánh thêm vài gánh lấy ít tiền mua quà bánh tết cho các cháu, anh ạ!". "Chị về đi, có khách ghé thăm!".

Người phụ nữ nghèo khổ xoay người lại nhìn những vị khách, rồi chị bàng hoàng buông rơi đôi quang gánh, chạy bổ tới, quì xuống, ôm choàng lấy chân vị lãnh tụ rồi khóc nức lên: "Trời, sao Bác lại đến thăm nhà cháu?". Bác Hồ rung nước mắt: "Nhà cháu mà không đến thì đến nhà ai!". Mọi người im lặng. Tôi, thêm một lần nữa, ngược nhìn vị lãnh tụ đất nước mình, thấy Người cao hơn tất cả.

Vào nhà, chúng tôi chia nhau thấp nhang đèn, bày quà bánh Bác dặn mang theo, chia một ít cho bốn đứa trẻ đang ngồi chờ mẹ trên chõng tre giữa nhà.

Căn nhà bừng sáng, Bác quay sang hỏi về những đứa trẻ: Các cháu có đi học không? Chị Tín ngập ngừng: “Thưa, có ạ, nhưng thất thường lắm, ngày có ngày không. Chồng mất, cháu thất nghiệp, gánh nước thuê...”. Hỏi: Gánh nước thuê có đủ sống không? Đến đây thì chị òa khóc: “Lo cái ăn từng ngày thôi, thưa Bác!”. “Giờ cháu có muốn làm việc không?”. “Thưa Bác, hoàn cảnh cháu thì không biết nói sao nữa, cháu muốn có chỗ làm để nuôi con, nhưng tứ cố vô thân, ai nhận cháu?”. Bác gật đầu không nói gì.

Gần 12 giờ, mọi người chúc tết chị Tín và ra về. Lúc này ngoài đầu ngõ, tin Bác Hồ đến thăm nhà mẹ góa con cô của chị Tín đã bất ngờ lan truyền. Hàng xóm rủ nhau khoảng mấy chục người dân đứng chật trong ngõ chờ Bác ra. Tôi hơi bối rối. Bất thình lình Bác bước lại phía mọi người, tiếng vỗ tay vang lên.

Chờ mọi người im lặng, Bác nói: “Bữa nay Bác vui vì tình cờ gặp các cụ, các cô chú, nhưng Bác cũng rất buồn vì mới từ nhà cô Tín ra. Giờ này sắp giao thừa, các cô chú có biết cô Tín còn đi gánh nước thuê không? Tại sao cả một khu phố vậy mà không thấy ai quan tâm đến một gia đình như cô Tín?”. Im lặng, một đại diện khu phố nhận lỗi, hứa sẽ quan tâm nhà chị Tín. Bác tiếp tục: “Bác muốn nói về tinh thần “lá lành đùm lá rách” trong khu phố, nhưng cái lớn nhất vẫn là trách nhiệm của Chính phủ...”.

Bước lên xe, đó là năm đầu tiên tôi thấy đi chúc tết người dân về mà Bác thật buồn. Người quay sang nói: “Các chú thấy chưa? Hôm nay mình đã đi đúng người thật việc thật rồi, nếu mà mình báo trước với thành phố, hỏi nhà nào nghèo nhất thì chắc chắn không phải là nhà cô Tín rồi...”.

Về nơi Bác ở, Bộ Chính trị đã tập họp để chúc tết Bác và cùng đón giao thừa. Bác ngồi vào ghế, mọi người ngồi xung quanh. Bác im lặng tí rồi nói từ từ: “Bữa nay tôi có một chuyến thăm một nhà nghèo nhất thủ đô Hà Nội. Cô Tín, chủ nhà, giờ này còn phải đi gánh nước thuê để có tiền mai mua gạo cho con. Chúng ta đã quá quan liêu để không biết những câu chuyện như vậy ở ngay tại thủ đô đất nước mình. Tôi biết không chỉ có một nhà như chị Tín đâu, người nghèo còn nhiều. Một đảng cầm quyền mà để người dân mình nghèo hết còn chỗ để nghèo thì đó là lỗi của Đảng với nhân dân...”.

Theo lời kể của Thiếu tướng Phan Văn Xoàn - nguyên là cận vệ Chủ tịch Hồ Chí Minh

Ảnh: Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng hoa phong lan cho ba đại biểu nữ dân quân Quảng Bình và Vĩnh Linh, năm 1968

